

U Zagrebu 10. ožujak 2016.

**ODGOVORNOST POLITIČKIH STRANAKA I DRUGIH PREDLAGATELJA
IZBORNIH LISTA ČIJE IZBORNE LISTE NISU SASTAVLJENE SUKLADNO
OBVEZI URAVNOTEŽENE ZASTUPLJENOSTI ŽENA I MUŠKARACA**

Osvrt na službeno priopćenje Državnog odvjetništva Republike Hrvatske
o nepokretanju prekršajnog postupka

Uoči posljednjih izbora za izbor zastupnika u Hrvatski sabor u studenom prošle godine Hrvatska udruga žena u pravnoj profesiji objavila je osvrt na odluku Ustavnog suda kojom je ukinut dio članka 21. a Zakona o izboru zastupnika u Hrvatski sabor koji je propisivao sankciju nepravovaljanosti izbornih lista koje nemaju barem 40% kandidata svakoga spola. Hrvatska udruga žena u pravnoj profesiji ukazala je na posljedice takve odluke na proteklim izborima za Hrvatski sabor te osvrt zaključila pitanjem hoće li Državno odvjetništvo kao jedini ovlašteni tužitelj protiv političkih stranaka koje nisu poštovale obveznu rodnu kvotu na svojim izbornim listama pokrenuti prekršajni postupak i hoće li prekršitelji zakona biti sankcionirani.

Nedavnim službenim priopćenjem Glavnog državnog odvjetnika dobili smo odgovor kojeg smo se pribojavali. Naime iz priopćenja proizlazi kako DORH neće pokretati prekršajne postupke protiv tih stranaka smatrajući kako prekršajna sankcija predviđena člankom 35. Zakona o ravnopravnosti spolova ne sankcionira povredu obveze iz članka 21. a Zakona o izboru zastupnika u Hrvatski sabor, već samo povredu obveze iz članka 15. Zakona o ravnopravnosti spolova.

Na ovo priopćenje reagirao je Ustavni sud upozorenjem upućenim DORH-u ukazujući kako se na predlagatelje izbornih lista koji su prekršili odredbu članka 21.a Izbornog zakona treba primijeniti prekršajna sankcija propisana čl. 35. Zakona o ravnopravnosti spolova. DORH je u svom priopćenju takvo upozorenje Ustavnog suda protumačio kao napad na neovisnost državnog odvjetništva te ustrajao na prvotno iznesenom stavu ističući kako je on rezultat „cjelovite i sveobuhvatne analize propisa koji reguliraju predmetnu materiju“

Prema tumačenju DORH-a obveza političkih stranaka propisana člankom 15.2. Zakona o ravnopravnosti spolova da na svoje izborne liste stave barem 40 % podzastupljenog spola primjenjuje se tek od trećih redovitih izbora. S obzirom da su izbori za Hrvatski sabor održani 8. studenog 2015. bili drugi redoviti izbori, DORH smatra kako političke stranke nisu prekršile odredbu čl. 15. st.2 pa stoga ne postoje uvjeti za primjenu prekršajne sankcije predviđene člankom 35. Zakona o ravnopravnosti spolova.

Iz obrazloženja danog u priopćenju uopće nije razvidno kako je DORH došao do takvog tumačenja odredbe čl. 15. 2. Zakona o ravnopravnosti spolova, već se DORH samo pozvao

na obrazloženje Ustavnog suda dano u onoj istoj odluci u kojoj je Ustavni sud izrazio stajalište da postoji prekršajna odgovornost zbog povrede čl. 21.a Izbornog zakona.

Zanimljivo je kako DORH u tumačenju jedne odredbe zakona *a priori* prihvaća stajalište Ustavnog suda kao pravnog autoriteta pozivajući se na njegovu odluku, a onda to isto stajalište koristi kako bi svoje sada neovisno tumačenje druge odredbe istog zakona suprotstavio stavu Ustavnog suda.

Ako je DORH kao neovisno i samostalno tijelo protumačio doseg primjene odredbe čl. 35. Zakona o ravnopravnosti spolova drugačije od Ustavnog suda, postoji li mogućnost da se i čl. 15.st.2. Zakona o ravnopravnosti spolova tumači drugačije?

Članak 15.2. Zakona o ravnopravnosti spolova glasi:

(2) U cilju provedbe stavka 1. ovoga članka političke stranke i drugi ovlaštene predlagatelji pri utvrđivanju izbornih lista dužni su uvoditi posebne mjere na način da zastupljenost muškaraca i žena na listama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članova u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i članova u Europski parlament ne bude osjetno neuravnotežena, sukladno članku 12. stavku 3. ovoga Zakona. Sukladno članku 12. stavku 1. ovoga Zakona postupno povećanje podzastupljenog spola mora se postići najkasnije prigodom provedbe trećih redovitih izbora od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Prva rečenica čl. 15. st. 2. propisuje obvezu političkih stranaka sastaviti izborne liste tako da na svakoj od izbornih lista bude zastupljeno barem 40% pripadnika svakog spola.

No ništa u posljednjoj rečenici čl. 15. st. 2. ne ukazuje da bi takva posebna obveza za političke stranke i druge predlagatelje nastala tek na trećim redovitim izborima.

Naime čl. 12. st.1 govori da će se provođenjem posebnih mjera postupno povećavati uključivanje podzastupljenog spola tako **da njegova zastupljenost dosegne razinu njegovog udjela u ukupnom stanovništvu Republike Hrvatske**. To znači da posljednja rečenica čl. 15. st. 2. zapravo propisuje obvezu da se prigodom trećih redovitih izbora postigne uključenost podzastupljenog spola do razine ukupnog udjela u stanovništvu RH, a što je potpuno drugačija kategorija od zastupljenosti do razine 40%.

Iz navedenog proizlazi da čl.15. st.2. zapravo utvrđuje dvije obveze. Prva je obveza za političke stranke da na izborne liste kandidiraju barem 40% podzastupljenog spola utvrđena prvom rečenicom čl. 15. st. 2. i ta je obveza nastala već danom stupanja na snagu Zakona o ravnopravnosti spolova. Druga je obveza utvrđena drugom rečenicom čl. 15. st. 2. da se povećanje podzastupljenog spola do razine ukupnog udjela u stanovništvu RH mora postići prigodom trećih redovitih izbora.

Neovisno koju metodu tumačenja propisa primijenili, smatramo kako je ovo tumačenje ispravnije i u svakom slučaju prihvatljivije od tumačenja prema kojem je zakonodavac 2008. godine propisao posebnu mjeru kojom bi postupno ostvario povećanje

podzastupljenog spora u zakonodavnim tijelima, a onda odgodio njenu primjenu za 11 godina kada su u pitanju izbori za Hrvatski sabor.

U odnosu na izbore za Europski parlament situacija je još apsurdnija jer bi prema ovom tumačenju obveza za političke stranke nastupila tek 2024. budući su izbori za Europski parlament 2013. godine bili ad hoc izbori, a 2014. godine održani su prvi redoviti izbori. Prema postojećem tumačenju, to bi značilo da će političke stranke imati obvezu kandidirati 40 % pripadnika podzastupljenog spola na izborima za Europski parlament tek 2024. godine ili 15 godina od stupanja na snagu zakona. Uz ovakvo tumačenje postavlja se pitanje kada bi se uopće primjenom ove posebne mjere ostvarilo postupno povećanje podzastupljenog spola u predstavničkim tijelima što je zapravo cilj samog Zakona o ravnopravnosti spolova.

Važno je napomenuti kako ovo tumačenje nije u suprotnosti niti s odlukom Hrvatskog sabora o nedavanju vjerodostojnog tumačenja, a na koju se odluku u svom priopćenju DORH također poziva. Naime u predmetnoj se odluci isključivo iznosi stajalište da se izraz „treći redoviti izbori“ trebaju tumačiti za svake izbore zasebno, ali ne i kada nastupa obveza političkih stranaka na izborne liste staviti barem 40% podzastupljenog spola.

Umjesto zaključka udruga će i ovaj osvrt zaključiti pitanjem. Može li Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, u svjetlu naprijed iznesenog stajališta, a s obzirom na stajališta svih relevantnih institucija od Ustavnog suda do Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, preispitati svoj stav i pokrenuti prekršajne postupke čime bi u konačnici omogućilo da odluku o postojanju odnosno nepostojanju prekršajne odgovornosti donese zakonom ustanovljeni nadležni sud ???

Odbor za legislativu
Hrvatske udruge žena u pravnoj profesiji